

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Gfv.VI.30.356/2022/6.

A tanács tagjai: Dr. Simonné dr. Gombos Katalin a tanács elnöke

Dr. Tibold Ágnes előadó bíró

Dr. Döme Attila bíró

Dr. Farkas Antónia bíró

Dr. Madarász Anna bíró

A felperesek: ... I. rendű

... II. rendű

... III. rendű

A felperesek képviselője: Dr. Csitos Eszter ügyvéd

Az alperesek: ... I. rendű

... II. rendű

Az I. rendű alperes képviselője: Dr. Bátonyi Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Bátonyi Richárd ügyvéd)

A II. rendű alperes képviselője: Sárhegyi és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Bártfai Beatrix ügyvéd)

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperesek

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla, 14.Gf.40.056/2022/5/II. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék, 37.G.41.374/2019/49/I. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az I. rendű, II. rendű és III. rendű felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg egyetemlegesen az I. rendű alperesnek 88.900 (nyolcvannyolcezer-kilencszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Megállapítja, hogy a le nem rótt 946.242 (kilencszáznegyvenhatezer-kétszáznegyvenkettő) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperesek mint hitelfelvevők (az I. és II. rendű felperesek egyben mint zálogkötelezettek is) és az I. rendű alperes mint hitelnyújtó 2007. augusztus 8-án Hitel-, Zálogszerződés M.... svájci frank magánhitelhez (annuitásos törlesztéssel) megnevezésű szerződést (a továbbiakban: kölcsönszerződés) kötöttek.

[2] A kölcsönszerződés 1.1. pontja értelmében az I. rendű alperes arra vállalt kötelezettséget, hogy a felperesek részére 67.000 svájci frank összegű devizahitelt tart rendelkezésre és – a rendelkezésre tartási időszak lejártáig – a kölcsönszerződésben meghatározott feltételek teljesülése esetén forintban legfeljebb 9.700.000 forint összegű kölcsönt folyósít. Az 5.3. pont szerint a kölcsön folyósítása forintban történik a lehívott devizaösszeg átváltásával a folyósításkor érvényes pénztári devizavételi árfolyamon számítva.

[3] A hitel futamidejét a rendelkezésre tartási időszakkal együtt 240 hónapban, a végső lejáratát 2027. július 10. napjában határozták meg. A kölcsön törlesztésére minden hónap 10. napját rögzítették elszámolási napként. Meghatározták az induló kamatláb és az induló kezelési költség mértékét. A kölcsön célja a felperesi ingatlanon szereplő hitel kiváltása (első folyósítás), illetve a szabad felhasználás (második folyósítás) volt. A kölcsönszerződés 6. pontja részletezte a kölcsön törlesztésére, a kamat és a hitel járulékainak megfizetésére vonatkozó szabályokat.

[4] A kölcsönszerződés aláírásának napján az I. rendű alperes „Kockázatfeltáró Nyilatkozat Devizahitelek árfolyam- és kamatkockázatával kapcsolatban” elnevezésű okiratban tájékoztatta a felpereseket a devizahitelek árfolyam- és kamatkockázatáról az alábbiak szerint „A forinttól eltérő devizanemben történő hitelfelvétel előre pontosan nem becsülhető devizaárfolyam és kamatkockázat tudatos felvállalását jelenti a hitel devizanemétől függően a hitel teljes, vagy adott esetben részleges futamidejére vonatkozóan. Erre tekintettel az ügyfeleink által megkötni kívánt devizahitel szerződéssel kapcsolatban az alábbi, piac által indukált kockázatokra hívjuk fel a figyelmet: A hitel futamideje alatt árfolyam elmozdulások a nemzetközi pénzpiacok és a forint piaci helyzete változásától függően bármikor, előre meg nem becsülhető gyakorisággal, irányban és mértékben következhetnek be. Az árfolyamváltozás hatására változhat, kedvezőtlen esetben akár jelentős mértékben megnövekedhet mind a tőketartozás, mind a törlesztőrészletek forintban számított összege. További kockázatot jelent változó kamatozású hitelkonstrukciók esetében, hogy a devizaárfolyam változástól függően a hitel devizanemére irányadó nemzetközi pénzpiaci kamatok is változhatnak, és a változás akár a forint-kamatok változásával ellentétes irányú is lehet. Kedvezőtlen irányú kamatváltozás az árfolyam változatlansága esetén önmagában is növelheti a törlesztőrészletek összegét. Ugyanakkor az árfolyam és kamat bármilyen irányú változása akár együttesen is bekövetkezhet, ami kedvezőtlen esetben a forintban számított adósságterhek kumulatív növekedését eredményezhetik.” A felperesek a nyilatkozat záradékában aláírásukkal elismerték, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltakat tudomásul vették és a devizahitel szerződést az abban foglaltak ismeretében, a piac által indukált esetleges változások felelős mérlegelésével kötik meg.

[5] Az I. rendű alperes 2007. augusztus 9-én 7.650.000 forintot, majd 2008. augusztus 27-én 2.050.000 forintot folyósított a szerződés rendelkezéseinek megfelelően.

[6] Az I. rendű alperes a jogszabály szerinti elszámolási kötelezettségének eleget tett. Az elszámolás felülvizsgálatnak minősül.

[7] Az I. rendű alperes 2017. december 1-jén a kölcsönszerződést felmondta, majd 2018. február 1-jén a szerződésből eredő követelését a II. rendű alperesre engedményezte.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[8] A felperesek többször módosított keresetükben elsődlegesen az I. rendű alperessel kötött kölcsönszerződés létre nem jöttének megállapítását, másodlagosan a teljes érvénytelenségének megállapítását kérték a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjaiba ütközés, valamint az elégtelen tájékoztatás következtében az árfolyamkockázat felperesekre történő korlátlan telepítésének tisztességtelensége miatt, illetőleg a részleges érvénytelenségének megállapítását kérték a szerződés 4.2. pontjában kikötött kezelési költség tisztességtelenségére hivatkozással. A teljes érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítását kérték azzal, hogy a fennálló tartozásuk az árfolyamkockázat és a kezelési költség nélkül 2019 szeptemberében 4.853.835 forint tőke és 1.359.074 forint kamat. A tisztességtelenül felszámított kezelési költség összegét 1.135.683 forintban határozták meg. A II. rendű alperes fentiek túrésére kötelezését kérték.

[9] Az alperesek a kereset elutasítását indítványozták.

Az első- és másodfokú ítélet

[10] Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban hozott ítéletével a keresetet elutasította.

[11] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[12] A jogerős ítélet indokolása szerint az elsőfokú bíróság a releváns tényeket megállapította, a másodfokú bíróság egyetértett az érdemi döntésével és annak indokaival is. A másodfokú bíróság rögzítette, hogy a másodfokú eljárás tárgyát már kizárólag a szerződés teljes érvénytelenségének kérdése képezte.

[13] A másodfokú bíróság a régi Hpt.-be ütközés tekintetében visszautalt az elsőfokú bíróság helytálló indokaira, miszerint a szerződés tárgya a meghatározott devizában kifejezett hitelkeret terhére a rögzített átváltási időpont alapján meghatározható árfolyammal számított és folyósított kölcsön nyújtása és visszafizetése. A kölcsön második részletének folyósítása után a szerződés tárgya a forintban figyelembe vett összeg devizában kifejezett értéke volt, míg a hitelszerződés megszűnt. A felek előre rögzített számítási móddal határozták meg a majdani kölcsön összegét és annak terheit. A törlesztő részlet összegét, a szerződés 6.2. pontjában meghatározták, a 3.3. pont szerint az elszámolási nap, azaz a kölcsön törlesztésének esedékessége minden hónap 10. napja volt. Az aktuális törlesztőrészlet forint értéke, a hátralévő tőketartozás svájci frankban kifejezett értéke minden elszámolási napon megállapítható a rögzített árfolyammal. A részletek további változása az annuitást követi.

[14] A másodfokú bíróság a fellebbezésben foglaltakra tekintettel kifejtette, a felperesek tévesen állították, hogy a kölcsön összege függ a lehívások számától, a lehívás és a folyósítás időpontjától és az akkori árfolyamtól. Ezzel szemben az adott esetben a szerződés 1.1. pontja egyértelműen meghatározta a folyósított kölcsön összegét (9.700.000 forint), a szerződés 5.2. pontja pedig tartalmazta a folyósításkor irányadó rendelkezéseket (annak időpontját, az átszámításhoz szükséges árfolyamot). Az így meghatározott deviza összegre állt fenn a

felperesek visszafizetési kötelezettsége. Az adósok tartozása a szerződéskötés időpontjában a kirovó pénznemben meghatározott összegben rögzült. A törlesztőrészletek tekintetében a másodfokú bíróság utalt arra, hogy a fellebbezésükben maguk a felperesek is elismerték annak kiszámíthatóságát, hiszen előadásuk szerint egy hétre előre kalkulálható volt a fizetési kötelezettség, vagyis a számítás alapjául szolgáló tételek, a számítási mód ismert volt a számukra.

[15] Az árfolyamkockázattal összefüggésben a másodfokú bíróság – szintén egyetértve az elsőfokú bírósággal – megállapította, hogy a felperesek által nem vitásan aláírt kockázatfeltárány nyilatkozatból, valamint a szerződés tartalmából egyértelműen kitűnik, hogy a felek deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek, amelynek kapcsán árfolyamkockázat keletkezhet, amit az adósnak kell viselnie. A tájékoztatásból a felpereseknek fel kellett ismerni az árfolyamkockázat mibenlétét, a változásának lehetőségét és annak hatását a törlesztőrészletekre. A kockázatfeltárány nyilatkozat tartalmazza, hogy az árfolyam elmozdulások bármikor, előre meg nem becsülhető gyakorisággal, irányban és mértékben bekövetkezhetnek és ennek hatására változhat, kedvezőtlen esetben akár jelentős mértékben megnövekedhet mind a tőketartozás, mind a törlesztőrészletek forintban számított összege. Az árfolyam és a kamat bármilyen irányú változása együttesen is bekövetkezhet, ami kedvezőtlen esetben a forintban számított adósságterhek kumulatív növekedését eredményezheti. Ezen rendelkezésekből egyértelmű, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, hiszen a jelentős mértékű emelkedés lehetőségét tartalmazza, illetve azt is, hogy előre meg nem becsülhető mértékű emelkedés is bekövetkezhet. Az átlagosan tájékozott általános gondossággal eljáró fogyasztó mindezek alapján nem gondolhatta azt, hogy elhanyagolható mértékű a kockázat, illetve annak felső határa van, ezen határra ugyanis semmiféle utalás nincs a tájékoztatásban.

[16] Alapítanul hivatkoztak arra is a felperesek, hogy nem volt kellő idejük a kockázat megismerésére, hiszen személyes meghallgatásakor az I. és III. rendű felperesek maguk adták elő, hogy el tudták olvasni a szerződést, melyből az is következik, hogy lehetőségük volt annak megismerésére. Egyebekben semmilyen arra utaló adat nem merült fel a perben, illetőleg azt a felperesek sem állították, hogy esetlegesen sürgetésnek lettek volna kitéve a szerződés megkötését illetően, illetőleg kérésük ellenére nem tanulmányozhatták át a szerződést az aláírást megelőzően.

[17] A másodfokú bíróság végül kiemelte, a felperesek a szerződés részleges érvénytelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelmük vonatkozásában fellebbezési kérelmet nem terjesztettek elő, nem kérték a fellebbezésükben a szerződés részleges érvénytelenségének a megállapítását. Mindebből következően a kezelési költséggel kapcsolatos fellebbezési érvelésük nem vezethetett eredményre, mivel a kezelési költséggel kapcsolatos kikötések esetleges tisztességtelensége a felperesek álláspontja szerint is részleges érvénytelenséget okoz, nem eredményezi a teljes szerződés megdőlését. Ezért az elsőfokú ítéletnek a kezelési költséggel kapcsolatban tett megállapításait és a fellebbezésnek az ehhez kapcsolódó jogi érvelését a másodfokú bíróság érdemben nem vizsgálhatta.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[18] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben – tartalma szerint – a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását kérték annak jogszabályba ütközése, illetve az árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelőségének hiánya következtében az árfolyamkockázatot korlátlanul a felperesekre telepítő rendelkezésének tisztességtelensége miatt. Vagyilagosan előterjesztett felülvizsgálati kérelmükben a jogerős ítélet elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérték.

[19] Állították, hogy a jogerős ítélet az Alaptörvény 28. cikkébe, a szerződés tárgya és a törlesztőrészek meghatározottsága körében a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés *a)* és *e)* pontjába, az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 200. § (2) bekezdésébe, 205. §-ába, 205/A. §-ába, 205/C. §-ába, 207. §-ába, 522. §-ába, 523. §-ába, az árfolyamkockázat és kezelési költség tekintetében a régi Ptk. 209. §-ába, a régi Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésébe ütközik, és sérti a Tanács 93/13/EGK irányelve (a továbbiakban: fogyasztói irányelv) 3-6. cikkét, az Európai Unió Bíróságának ezzel kapcsolatos döntéseit, a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződések tárgyának és törlesztő részleteinek meghatározásával kapcsolatos elvi kérdésekről szóló 1/2016. Polgári jogegységi határozat (a továbbiakban: 1/2016. PJE határozat), valamint a Jpe.I.60.015/2021/15. számú Jogegységi panasz határozat (a továbbiakban: JPE határozat) rendelkezéseit.

[20] A felperesek a szerződés tárgyának és a törlesztőrészeknek a meghatározottsága körében hangsúlyozták, a régi Ptk. a bankhitelszerződést és a bankkölcsönszerződést külön szakaszokban definiálta. A perbeli szerződés 1.1. pontjából nem tudható, és nem is kiszámítható, hogy a 2007. augusztus 9-én folyósított 7.650.000 forint és 2008. augusztus 27-én folyósított 2.050.000 forint svájci frank ellenértéke mekkora összegű, illetőleg ezek alapján 9.700.000 forintban ténylegesen nyújtott kölcsön svájci frank ellenértéke mekkora. A szerződés svájci frankban a bankhitel szerződés tárgyát rögzíti, a bankkölcsön szerződés tárgyát viszont forintban határozza meg. Amennyiben a szerződés tárgyát a 9.700.000 forint képezi, úgy nem lehet deviza alapú kölcsönszerződésről beszélni.

[21] Ha a Kúria megállapítása szerint a szerződés tárgya a forint összeg, úgy felperesek kérték, hogy hivatalból észlelje a Kúria a szerződés tárgyának tisztességtelenségét, figyelemmel arra, hogy az a 67.000 svájci frank vonatkozásában nem világos és nem érthető. A szerződés 1.1. pontjából nem olvasható ki az, hogy a kölcsön deviza alapú lenne. Egyebekben a lehívást követően átszámított deviza ellenérték sem ismert.

[22] A felperesek előadták, a 6.2. egy teljes hitelösszeg igénybevételét feltételező törlesztő részletet határoz meg, azonban semmilyen dokumentumból nem tűnik ki, hogy a teljes hitelösszeg igénybevételre került-e. Csupán a felülvizsgálatnak minősülő elszámolásból derült ki, hogy a felperesek nem használták ki teljes mértékben hitelkeretet mert a 9.700.000 forint összegű kölcsön svájci frank ellenértéke 59.818,88 svájci frank volt. A perben eljáró bíróságok a felperesek ezzel azonos érvelését „nem vették komolyan”.

[23] A felperesek az árfolyamkockázat és a kezelési költség tekintetében arra hivatkoztak, hogy a bíróságok által megállapított tényállás hiányos, azt szükséges kiegészíteni azzal, hogy a III. rendű felperes az I. rendű felperes testvére, aki egyben az I. rendű alperes munkavállalója, és az I. rendű alperes által nyújtott ismeretek tudatában írta alá a szerződést, azt nem tartva kockázatosnak.

[24] A másodfokú bíróság felületesen értelmezte a felperesek fellebbezésében foglaltakat, amelyben írtak szerint az árfolyamkockázati tájékoztató egyetlen szóval sem említi a kezelési költségre vetített és az árfolyammozgások miatt kialakuló kockázatot, ami önmagában a tájékoztató nem megfelelő voltára is hatással van. A felperesek a JPE határozat ismertetését követően állították, az adott tájékoztatásból az árfolyammozgás kapcsán vállalt kockázatviselés korlátlanlansága egyértelműen nem tűnik ki, így a JPE határozatban leírt szempontrendszer figyelembevételével, a felek nyilatkozatai alapján jelen esetben egyértelműen az állapítható meg, különösen a III. rendű felperes munkaviszonyára tekintettel, hogy a tájékoztatás nem volt megfelelő. Annak időpontja miatt hiányzott a megfontolhatóság lehetősége. A kockázatfeltárás tartalma, a III. rendű felperes aláírási hajlandósága azt vetítette előre, hogy szóba sem jöhet korlátlan kockázatviselés, jelentős kockázat pedig éppen pár ezer forintos törlesztőrészlet emelkedést jelent. A másodfokú bíróság a JPE határozatban írt szempontrendszert teljesen figyelmen kívül hagyva hozta meg a döntését.

[25] A felperesek a kezelési költség tisztességtelensége tekintetében is fenntartották a perben képviselt álláspontjukat megjegyezve, hogy a másodfokú bíróság a kezelési költség körében nem végzett vizsgálatot, mert megállapítása szerint az részleges érvénytelenséget eredményező tétel.

[26] Az I. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Kiemelte, hogy nem állapítható meg a perbeli szerződés semmissége a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés *a)* és *e)* pontja alapján, mert a szerződés tartalmazza az ott előírt tartalmi követelményeket az 1/2016. PJE határozat rendelkezései figyelembevételével. Az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás tekintetében előadta, az megfelel az azzal szemben támasztott kritériumrendszernek, figyelemmel a kockázatfeltáró nyilatkozatra és a szerződés 6.1-4. pontjaiban foglaltakra. A Kúria már többször is vizsgálta a perbeli ügyben vizsgálttal megegyező tájékoztatás megfelelőségét, és legutóbb a Pfv.VII.20.294/2021/13. és Gfv.VI.30.411/2021/2. számú határozataiban azt nem találta tisztességtelennek.

[27] A II. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

[28] A Kúria előjáróban rámutat, hogy a felülvizsgálati eljárás nem a per folytatása, hanem szigorú eljárási szabályok szerinti rendkívüli perorvoslat, amelynek a tárgya a jogerős ítélet, a rendeltetése pedig annak megállapítása, hogy a felülvizsgálati kérelemben konkrétan megjelölt okokból a jogerős határozat jogszabálysértő-e. A jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel csak olyan kérdésben támadható, amely az első- és a másodfokú eljárásnak is tárgya volt, hiszen a másodfokú bíróság olyan kérdésben, amelyben nem tárgyalta és nem hozott döntést, jogszabálysértést sem követhetett el. (BH2001. 172., BH1995. 163., Pfv.VI.20.455/2019/11.; Gfv.VI.30.255/2021/4.)

[29] Az adott ügyben a jogerős ítélet egyértelműen rögzítette egyrészt azt, hogy a felperesek fellebbezése az elsőfokú ítélet szerződés létrejöttével kapcsolatos döntését nem sérelmezte, másrészt, hogy a felperesek a szerződés részleges érvénytelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelmük vonatkozásában nem terjesztettek elő fellebbezési kérelmet, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletnek a kezelési költséggel kapcsolatban tett megállapításait és a fellebbezésnek az ehhez kapcsolódó jogi érvelését érdemben nem vizsgálta. A felperesek a felülvizsgálati kérelmükben a jogerős ítéletben tett fenti megállapításokat nem sérelmezték, eljárási jogszabálysértést nem állítottak. Mindebből következik, hogy a Kúria érdemben nem vizsgálhatta a felülvizsgálati kérelemben a szerződés létrejöttével kapcsolatosan megjelölt régi Ptk. rendelkezések állított megsértését, illetve a kezelési költséggel kapcsolatos érvek helytállóságát.

[30] A Kúria nem vizsgálhatta érdemben továbbá a felperesek jogi képviselőjének a felülvizsgálati tárgyaláson előadott, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 272. § (1) bekezdésében meghatározott 60 napon túl előadott, a határidőben előterjesztett kérelmében nem szereplő további hivatkozásait sem. Az Alaptörvény 28. cikke megsértésének vizsgálatát az zárta ki, hogy azzal összefüggésben a felperesek jogi érvelést nem adtak elő [rég. Pp. 272. § (2) bekezdés, 1/2016. (II.15.) PK vélemény, Kúria Pfv.I.22.488/2016.- BH2018. 53.], míg a fogyasztói irányelv hivatkozott cikkeinek állított sérelme az irányelvet implementáló, a felülvizsgálati kérelemben megjelölt régi Ptk. rendelkezési alapján volt vizsgálható.

[31] A Kúria a jogerős ítéletet a régi Pp. 275. § (2) bekezdése alapján az érdemben elbírállható felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt az abban megjelölt okokból nem találta jogszabálysértőnek.

[32] A felülvizsgálati kérelemben írtak alapján – a korábban kifejtetteknek megfelelően – a Kúriának egyrészt a perbeli kölcsönszerződés jogszabályba ütközése, másrészt az

árfolyamkockázatot korlátlanul a felperesekre telepítő rendelkezésének állított tisztességtelensége tárgyában kellett állást foglalnia.

[33] A régi Hpt. 213. § (1) bekezdés *a)* és *e)* pontja tekintetében a felperesek lényegében arra hivatkoztak, hogy a hitelszerződés nem azonosítható a kölcsönszerződéssel, és a kölcsönszerződés tárgya nem meghatározott és nem is kiszámítható.

[34] A Kúria rámutat, a hitel- és kölcsönszerződések a régi Ptk. 522-523. §-ai értelmében ugyan elhatárolható tartalmú szerződések, a gyakorlatban azonban – miként a perbeli szerződés esetében is – összekapcsolódhatnak. Egzakt elhatárolásuknak azonban a felperesek keresetének elbírálása szempontjából nem volt jelentősége. A deviza alapú hitel- és kölcsönügyletek lényegadó sajátossága, hogy az adós tartozása – a régi Ptk. 231. §-a szerint megengedetten – devizában keletkezik, a folyósításra és a törlesztésre pedig forintban kerül sor. A deviza alapú hitelezés konstrukciója – ennél fogva a felek közti szerződés tartalma – annak az elvárásnak felel meg, hogy a fogyasztó kifejezett szándéka szerint forintban jusson kölcsönhöz és tartozását is forintban fizethesse vissza, ugyanakkor kamatfizetési kötelezettsége a szerződéskötés idején jellemző forintkölcsönre irányadó kamatnál jelentősen alacsonyabb legyen. Deviza alapú kölcsönszerződéseknel a kölcsönösszeg meghatározásának egyik tipikus, a régi Ptk. 523. §-ának megfelelő módja, hogy a kölcsönt forintban határozzák meg, a szerződés egyéb rendelkezéseiből következően egyértelmű viszont, hogy a kölcsön devizában kerül megállapításra, nyilvántartásra és elszámolásra a szerződésben meghatározott időpontban, az ott meghatározott devizaárfolyam figyelembevételével, és ezt az összeget, valamint annak járulékait kell az adósnak forintban visszafizetnie a mindenkor (az egyes törlesztő részletek esedékességekor) irányadó devizaárfolyamon számítva (a deviza alapú kölcsönszerződésekkel kapcsolatos perekben felmerült egyes elvi kérdésekről szóló 6/2013. Polgári jogegységi határozat, 1/2016. PJE határozat).

[35] Az adott esetben – ahogyan azt az eljáró bíróságok is részletesen kifejtették – a perbeli szerződés a hitelkeret svájci frankban megadott adatán túl, a folyósítandó kölcsön összegét az adós finanszírozási igénye szerint forintban határozta meg, így a perbeli szerződés a kölcsön meghatározása során a forintösszeget tekintette kiindulópontnak. Az 1/2016. PJE határozatnak megfelelően a további szerződéses rendelkezésekből (5.3., 6.4.pontok) ugyanakkor kétségtelenül kitűnik, hogy a kölcsön megállapítása, nyilvántartása, elszámolása a kikötött devizában történik, amelyet a felpereseknek forintban kell törleszteniük.

[36] A perbeli kölcsönszerződés tartalmának meghatározottsága – amelyet a felülvizsgálati kérelem a kölcsön összege és a törlesztőrészletek szempontjából egyaránt kifogásolt – megfelelt a deviza alapú kölcsönszerződésekkel szemben a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés *a)* és *e)* pontjaiban írt követelményeknek. Az írásba foglalt szerződés alapján kiszámítható a forintban (lerovó pénznem) meghatározott kölcsönösszeg devizában (kirovó pénznem) kifejezett egyenértéke a folyósításkor irányadó árfolyam figyelembevételével. Megállapítható volt ezen felül az is, hogy a szerződés a megfelelő számítási mód szabályozásán keresztül, ugyancsak kiszámítható módon tartalmazta a törlesztőrészletek számát, összegét és a törlesztési időpontokat.

[37] A szerződés a felülvizsgálati kérelemmel írtakkal szemben – nem utalhatott arra, hogy a teljes hitelösszeg igénybevételre kerül-e, mert ez a folyósítási feltételek felperesek általi teljesítésétől függött, mint ahogy a tényleges folyósítás időpontja is. Hasonlóképpen az induló törlesztőrészlet meghatározása is a szerződés teljesítését – teljes finanszírozási igény kielégítését – feltételezve volt csak meghatározható a szerződés aláírásának időpontjában.

[38] A deviza alapú kölcsönszerződések konstrukciójából következik – miként arra az 1/2016. PJE jogegységi határozat II/2. pontjához tartozó indokolás is rámutatott – a kölcsönösszeg egzakt módon, számszerűen mindkét pénznemben nem határozható meg a szerződéskötés idején. Ez megfelelően irányadó a devizában nyilvántartott tartozás

törlesztőrészleteire is, amelyeket esedékességükkor forintban köteles az adós teljesíteni, a vonatkozó árfolyam azonban előre nem ismert, az átszámítás konkrét adata az adott törlesztő részlet esedékességekor határozható csak meg, és rögzül a régi Ptk. 231. § (2) bekezdése szerint.

[39] Téves a felperesek azon hivatkozása is, hogy nem vették igénybe a teljes hitelkeretet, mert a folyósított forint összeg nem merítette ki a 67.000 svájci frankot. Azon túl, hogy a felperesek nem fejtették ki, hogy ennek a szerződés érvényessége szempontjából milyen jelentősége van, a Kúria rögzíti, hogy a szerződés 1.1. pontja értelmében a hitelkeret terhére legfeljebb 9.700.000 forint kölcsön folyósítását vállalta az I. rendű alperes. Mivel a maximális forint összeg folyósítása két részletben megtörtént, függetlenül attól, hogy az igénybe vett forintösszeg folyósításkori deviza ellenértéke nem érte és a 67.000 svájci frankot, a teljes hitelkeret igénybevételére sor került, ugyanakkor a visszafizetendő kölcsön összege a folyósításkori árfolyamon számított forintösszegeknek megfelelő svájci frank volt.

[40] A Kúria korábban, más ügyben már vizsgálta az I. rendű alperes perbeli szerződéses konstrukciójának a régi Hpt. felhívott rendelkezéseinek megfelelését, és azt nem találta jogszabályba ütközőnek (Gfv.VII.30.191/2019/13.).

[41] Az árfolyamkockázatról írásban adott tájékoztatás megfelelőségével összefüggésben a felperesek elsősorban a tényállás hiányos megállapítására, arra hivatkoztak, hogy a másodfokú bíróság nem rögzítette és nem vette figyelembe, miszerint a III. rendű felperes az I. rendű alperes alkalmazásában álló hitelközvetítőként írta alá a szerződést, azt nem tartva kockázatosnak. E körben a Kúria elsődlegesen arra utal, hogy bár az elsőfokú bíróság sem tulajdonított jelentőséget a III. rendű alperes munkaviszonyának, a felperesek a fellebbezésükben ezt nem sérelmezték, így e tényre a fellebbezés alapján eljáró másodfokú bíróságnak nem kellett külön kitérnie. Kiemeli a Kúria továbbá, hogy a felperesek ezzel összefüggésben sem hivatkoztak a felülvizsgálati kérelmükben eljárási szabálysértésre. Rámutat ugyanakkor, hogy ennek – a kereset, illetve a jogorvoslati kérelmek szempontjából – erre történő hivatkozás esetén sem lett volna jelentősége, mert azt, hogy a tájékoztatás megfelelőnek minősül-e, nem a konkrét fogyasztó felkészültége, hanem az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó szempontjából kell megítélni [2/2014. PJE határozat, Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-26/13. 74. pont]. Ugyanakkor iratellenes is a felülvizsgálati kérelem e hivatkozása, mivel a III. rendű alperes a személyes meghallgatása alkalmával maga tett olyan nyilatkozatot, miszerint bár az I. rendű alperesnél dolgozott, de „a szerződéskötés időpontjában még nem foglalkozott kölcsönügyletekkel”, azaz nem hitelügyintézőként tevékenykedett (23. jegyzőkönyv, 3.o. 2. bekezdés).

[42] A tájékoztatás tartalmát illetően a Kúria e körben is visszautal a jogerős ítélet helytálló indokaira, amely megfelel a Kúria gyakorlatának. Tévesen állították a felperesek a felülvizsgálati kérelmükben, hogy a jogerős ítélet ellentétes a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozatával (a továbbiakban: JPE határozat). Bár a másodfokú bíróság szám szerint nem hívta fel a JPE határozatot, azonban hivatkozott az EUB-nak a JPE határozatban is részletesen elemzett, a 2/2014. PJE határozatot követően hozott határozataira. A Kúria – többek között – ezen EUB döntések alapján állapította meg a JPE határozat elvi tartalmában, miszerint a 2/2014. PJE határozat 1. pontja azzal a kötelező (kiegészült) értelmezéssel alkalmazható, hogy akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a

fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet (34. pont).

[43] A jogerős ítéletben részletesen indokoltak szerint az I. rendű alperes kockázatfeltáró nyilatkozatban és magában a szerződésben írásban adott tájékoztatása a JPE határozatban megfogalmazott követelményt kielégíti, arra is kiterjedően, hogy a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó abból megértse: az árfolyamkockázatot ő viseli, az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, az korlátlan. A felülvizsgálati ellenkérelemben írtak szerint a Kúria ezt már több, precedensértékű határozatában – így például a Gfv.VI.30.151/2022/12., Pfv.I.20.298/2022/3., Gfv.VI.30.184/2021/10.; Pfv.VII.20.294/2021/13. számú határozataiban – megállapította, és a felülvizsgálati kérelemben foglaltak alapján nem látott indokot az e határozataiban kifejtett jogi állásponttól való eltérésre.

[44] A tájékoztatás időbeliségével kapcsolatban a felülvizsgálati kérelem csak annyit tartalmazott, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatot a felperesek a szerződéskötés napján kapták kézhez. E körben a Kúria utal a következőes gyakorlatára, miszerint objektív előírás hiányában önmagában abból a körülményből, hogy a fogyasztó a szerződéskötéssel egyidejűleg kapott tájékoztatást az árfolyamkockázatról, nem következik sem az, hogy a tájékoztatás nem felelt meg a tisztességes tájékoztatással szembeni elvárásoknak, sem az, hogy megfelelt. Abban a kérdésben, hogy kellő idő állt-e a fogyasztó rendelkezésére az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás alapján az ügylet kockázatainak megítélésére, a rendelkezésre álló bizonyítékokat, az ügy egyedi körülményeit mérlegelve lehet állást foglalni (Gfv.VI.30.467/2020/9., Gfv.VI.30.024/2022/3.). Az adott ügyben a másodfokú bíróság az I. és a III. rendű felperesek személyes meghallgatásán tett nyilatkozatait is értékelve jutott arra a következtetésre, hogy az aznapi tájékoztatás mellett is a felpereseknek kellő idejük volt a kockázat megismerésére. A felülvizsgálati kérelem azon hivatkozása ezért, hogy a tájékoztatás a szerződéskötéssel azonos napon történt, nem alkalmas a jogerős határozat e megállapításának a felülmérlegelésére.

[45] Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Alkalmazott jogszabályok és joggyakorlat

[46] 1959. évi IV. törvény 209. § (1) bekezdés

[47] 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés *a)* és *e)* pontjai

[48] 2/2014. PJE határozat, 1/2016. PJE határozat, Jpe.I.60.015/2021/15.

[49] Gfv.VI.30.467/2020/9., Gfv.VI.30.024/2022/3., Gfv.VI.30.151/2022/12., Pfv.I.20.298/2022/3., Gfv.VI.30.184/2021/10.; Pfv.VII.20.294/2021/13., Pfv.VI.20.455/2019/11.; Gfv.VI.30.255/2021/4.

A döntés elvi tartalma

[50] A jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel csak olyan kérdésben támadható, amely az első- és a másodfokú eljárásnak is tárgya volt, mivel a másodfokú bíróság olyan kérdésben, amelyben nem tárgyalta és nem hozott döntést, jogszabálysértést sem követhetett el.

[51] Az írásban adott tájékoztatásból a körütekintően eljáró, átlagos fogyasztó számára egyértelműnek kellett lennie, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül őt terheli, a kedvezőtlen árfolyamváltozással reálisan kell számolni és az a fizetési kötelezettségeit jelentősen megnövelheti.

[52] Érvényes az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amelyik kiszámítható módon tartalmazza a kölcsön összegét és törlesztő részletek számát, összegét és a törlesztési időpontokat.

Záró rész

[53] Az eredménytelen felülvizsgálati kérelemre tekintettel a Kúria a régi Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felpereseket egyetemlegesen az I. rendű alperes jogi képviselével felmerült felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére. Annak mértékét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3), (5) és (6) bekezdése alapján, a kifejtett jogi képviselési tevékenységgel arányban, átfával növelt összegben határozta meg. A II. rendű alperesnek a felülvizsgálati eljárásban költsége nem merült fel.

[54] A felperesek személyes költségmentessége folytán meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM. rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

[55] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a régi Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

[56] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a régi Pp. 274. § (1) bekezdése alapján – kérelemre – tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2023. április 12.

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Tibold Ágnes s.k. előadó bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Farkas Antónia s.k. bíró, Dr. Madarász Anna s.k. bíró

A kiadmány

hitelélül:

S.K.

bírósági ügyintéző